

PROJECTE ESCOLTA'M

Tutoria personalitzada

Curs 2012-13

Direcció

Antoni Giner Tarrida. ICE de la UB. antoniginer@ub.edu

Carme Saumell Mir. ICE de la UB saumell.carme@gmail.com

Coordinació

Conxita Barbero, Escola Les Fontetes

Silvia Borrell, EAP Castellar del Valles

Palmira Monso. ICE-UB

Gemma Perez, SEETDIC-Valles

Alicia Plana, ICE-UB

Rosa Subies, ICE-UB

Supervisió i assessorament metodològic:

Dr. Francesc Imbernon. UB

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ - ESCOLTAR, concepte clau per a una tutoria personalitzada.

2. EL PROJECTE ESCOLTA'M

2. 1.- OBJECTIUS DEL PROJECTE

Objectius generals

Objectius específics

3. EN QUÈ ENS BASEM?

Eixos vertebradors

Idees força

4.. PLA DE TREBALL I TEMPORALITZACIÓ

Implementació

Organització del programa anual:

A/ Assessorament a tot el claustre sobre la tutoria personalitzada del projecte Escolta'm

B/ Tutoria personal : l'aula petita

C/ Les reunions de coordinació amb els tutors/res. Seguiment de la Aula Petita

D/ Grup de treball des de l'ICE dels assessors referents de cada escola conjuntament amb els seus coordinadors

Formació i seguiment dels professionals del projecte "Escolta'm"

5.. AVALUACIÓ

Avaluació del procés

Avaluació d'impacte

6. BIBLIOGRAFIA

1.- INTRODUCCIÓ

ESCOLTAR, concepte clau per a una tutoria personalitzada.

Sabem que qualsevol interacció entre dues persones, es vulgui o no, conscientment o inconscientment, representa un procés d'influència recíproca. Generalment, les relacions afectives s'estableixen a partir del diàleg com una forma de trobar-se amb l'altre.

Dialogar representa no només una competència relacional útil sinó també una manera de millorar-se un mateix i el món que ens envolta.

Però escoltar no és fàcil, suposa un aprenentatge i una reflexió constant. L'escolta activa implica la voluntat de comprendre, ser empàtics, d'iniciar un diàleg constructiu, requereix una oïda càlida que ens permeti ser receptiu a l'altre.

Escoltar-nos és un acte comunicatiu. Watzlawick (1921) en la seva teoria sobre la comunicació humana argumenta que cada acte comunicatiu comporta un efecte informatiu i un efecte relacional. El lingüista Langshaw (1961) també posa èmfasi en l'esfera efectiva. Per a ell, escoltar i parlar amb l'altre no és senzillament donar informació, sinó "fer amb les paraules".

Donem molta importància al fet d'escoltar (*auscultare*), una paraula que seguint la mateixa etimologia significa "sentir amb delicadesa i cura"; per aquest motiu hem posat "Escolta'm" com a títol genèric d'aquest projecte, perquè porta implícit un sentit de reciprocitat entre l'alumne i el seu tutor. Escoltar-nos, és la base de la proposta de *tutoria personalitzada* que presentem: basada en la dualitat, en el desig d'escoltar, en la mirada atenta que converteix l'altre en un subjecte d'interès.

Podem trobar als centres educatius espais de reflexió per escoltar-nos, mestres i alumnes. Podem canviar metodologies i crear àmbits pedagògics per a una acció educativa basada en una tutoria que tingui en compte a cada alumne de manera personal.

2. EL PROJECTE ESCOLTA'M

El projecte proposa *personalitzar l'escola* amb un pla d'intervenció educativa que estableixi una vinculació educativa positiva entre el tutor i l'alumne, i que proporcioni a tot l'alumnat factors promotors que els reconeguin i acompanyin en el seu creixement per anar aconseguint cotes de seguretat personal que l'ajudin a desenvolupar-se de forma integral i satisfactòria.

Una relació tutorial fonamentada a partir de:

- *la confiança, aconseguida mitjançant l'escolta activa,*
- *la mirada capacitadora,*
- *la gestió relacional, amb el reconeixement i la identificació per part del tutor de cadascun dels alumnes del grup-classe sense exclusió.*

També és un suport als centres educatius, en l'àmbit de l'acció tutorial, per a una millora de la cohesió social i de l'aprenentatge.

Es vol incidir de manera especial en la identificació i el desplegament dels recursos i les capacitats de l'alumnat i del seu entorn, des de la perspectiva del concepte de *resiliència*: una mirada centrada en els elements que afavoreixen el progrés de la persona més que no pas en les causes dels seus problemes. Des d'aquesta mirada, el projecte té presents les perspectives i el marc teòric de diversos autors com ara Vanistendael, Cyrulnik i Henderson, entre d'altres.

Presentem un treball d'acompanyament i suport al professorat amb l'objectiu d'obtenir millors i noves eines per a la comunicació i el lideratge des d'una narrativa positiva i crear alhora una estructura organitzativa que permeti un nou format tutorial per a la conversa amb els alumnes. Per facilitar aquesta delicada tasca es duen a terme tallers formatius de *coaching* o *acompanyament* per a docents i un treball cooperatiu entre tutors amb espais de reflexió conjunta amb tot el cicle i/o equips educatius. El projecte compta amb un grup de suport de reflexió, coordinació i formació amb tots els assessors i/o facilitadors externs organitzat des de l'ICE de la UB.

Un projecte comú que convidi a la reflexió els tutors, els cicles i/o equips educatius, i els referents assessors, sobre el significat, el valor i la pràctica d'una acció tutorial personalitzada. Amb un seguiment des de l'equip directiu i el claustre.

El projecte de tutoria personalitzada "Escolta'm" es va iniciar com a prova pilot el curs 2005-2006 al nivell de P-3 a l'escola La Jota, de Badia del Vallès. Posteriorment, i gràcies a la concessió d'una llicència d'estudis, es va fer una recerca en l'etapa d'educació infantil i 6è d'educació primària a la mateixa escola i al parvulari del Ceip 25 de Setembre, de Rubí. Ambdós centres paulatinament van anar ampliar l'àmbit d'intervenció tant a educació infantil com a primària. Actualment el projecte es treballa a més de 27 centres educatius, de primària i secundària.

Constatem que aquest treball d'equip possibilita el canvi de conductes i modifica actituds com a resultat de les experiències compartides amb alumnes, tutors i referents o facilitadors externs, des d'una perspectiva d'acompanyament, seguint la noció expressada per Kroeker (1996,135) "de caminar amb, en comptes de fer per..."; així, en cert sentit, el procés és el producte d'un treball sistèmic en què el conjunt de l'alumnat i dels professionals i la seva col·laboració són la clau de l'èxit, i la possibilitat de desenvolupar "comunitats de pràctica" en un marc d'interacció i participació de tota la comunitat educativa.

OBJECTIUS DEL PROJECTE

La finalitat última del projecte té dos grans àmbits:

- Una millora de la convivència a l'aula i en general al centre educatiu
- Una millora dels aprenentatges de l'alumnat

Per la seva consecució el projecte es marca els següents objectius

Objectius generals

- Aprofitar els treballs teòrics i de metodologia fets en l'àmbit de les perspectives participatives, per desenvolupar un canvi de mirada respecte a les tasques tutorial i millorar les accions que s'hi duen a terme.
- Implementar en els centres educatius una acció tutorial amb un format més íntim i acollidor, que ajudi a crear vincles afectius positius i resilients entre tutor i alumne.
- Planificar temps i espais de conversa en petit grup per dur a terme la tutoria personalitzada.
- Oferir un treball reflexiu en profunditat sobre la pràctica tutorial, amb els tutors des de la mateixa comunitat educativa.

Objectius específics

- Fer a l'escola un projecte comú que convidi a la reflexió sobre el significat, el valor i la pràctica d'una acció tutorial resilient.
- Crear i estructurar espais de relació i comunicació formals i informals entre tutor i infants que afavoreixin altres maneres de relacionar-se i altres formes de complicitat i d'empatia mútues.
- Fer emergir a l'alumnat factors de resiliència.
- Centrar la mirada en els elements que afavoreixen el progrés dels alumnes més que en les causes dels seus problemes.
- Desenvolupar habilitats de comunicació i relació entre iguals.
- Proporcionar al grup-classe un bon clima emocional d'aula i la motivació per voler aprendre i treballar a l'escola.
- Donar respostes educatives als alumnes per promoure factors que els facin créixer de manera equilibrada i que els ajudi a tenir una motivació més gran per aprendre.
- Promoure activitats educatives d'interacció positiva amb tot l'alumnat, en especial amb els que mostren mancances respecte a la seva capacitat de comunicació i relació social a partir de la solidaritat, de la resolució de conflictes a través del diàleg, del respecte a les diferències individuals, d'una millor cohesió social, i en la cooperació en les pràctiques educatives.

- Aconseguir una millor vinculació educativa entre tutors i alumnes i entre els mateixos alumnes.
- Millorar les relacions entre el professorat, l'alumnat i les seves famílies.
- Que el tutor disposi de més temps i de qualitat per treballar amb aprofundiment i tranquil·litat l'acció tutorial envers el grup-classe.
- Proporcionar eines de treball i de auto-reflexió al professorat

3. EN QUÈ ENS BASEM?

Eixos vertebradors:

“Escolta'm” és un projecte que s'estructura en *l'àmbit de la intervenció educativa de l'acció tutorial*, parteix de quatre eixos vertebradors que li donen sentit.

A/ La prevenció primària. Reiterem la importància de les orientacions de la convenció sobre els drets de l'infant (1989) pel fet que van incorporar el concepte de millora de la qualitat de vida dels nens donant rellevància a la prevenció com un àmbit de treball indispensable per a la millora en l'equitat i la promoció de cada infant.

Prevenció que en el marc escolar la situem dins *d'un procés d'acompanyament tutorial* donant un suport al creixement personal i acadèmic de manera positiva i amb millors capacitats per gaudir de les primeres experiències escolars i d'aprenentatge.

Aquesta mirada s'amplia a tot el sistema que envolta a l'alumne, principalment pel que fa la família.

B/ L'escola inclusiva. Aquest eix està basat en l'educabilitat de tots els infants, on tothom pot progressar, siguin quines siguin les seves dificultats derivades de condicionaments socials, culturals i psíquics, entre d'altres.

Giner (2007),¹ seguint l'argumentació de T.Booth, addueix que construir una escola inclusiva suposa pensar en *com* respondre a les necessitats de qualsevol alumne en tres direccions:

- a) Reduint l'exclusió i augmentant la participació de tothom: alumnat, professorat i pares, i en particular dels col·lectius amb més risc.
- b) Desenvolupant contextos i creant oportunitats per tal que tots puguin aprendre, **perquè tothom se senti valorat** de la mateixa manera.
- c) Atribuint valors a l'acció (drets, respecte, valoració, participació, aconseguir fites valuoses, etc.).

Com afirma Tedesco (2005), "l'objectiu de viure junts constitueix un objectiu d'aprenentatge i un objectiu de política educativa". Aquest projecte parteix d'un entorn d'aprenentatge i de progrés personal que **inclou tots els alumnes**, a partir d'una tutoria personalitzada.

Proposem activitats educatives d'interacció positiva amb el tutor i tots els alumnes del seu grup-classe: pels "visibles", donades les seves característiques personals, i també pels alumnes "invisibles", aquells que al llarg de la seva història escolar quasi passen desapercebuts per tots en general.

C/ L'alumne o l'alumna com a persona. El projecte vol fer una mirada àmplia sobre el concepte d'*alumne*. Es vol *atendre no només l'alumne, sinó també la persona*, a partir de l'atenció a l'expressivitat de l'infant i/o adolescent, amb una mútua disponibilitat interior, en un acte de confiança, amb la voluntat de comprendre sense ser esclau del missatge, i tal com argumenta Torralba (2006) on l'escolta requereix una mirada atenta per aprendre a ser curós amb l'altre, per aprendre a saber escoltar-nos, una capacitat anterior a ensenyar qualsevol altra matèria, perquè sense aquesta disposició bàsica, res no pot ser transmès.

Pretenem acompanyar les necessitats relacionals d'afecte, vinculació i atenció des d'un suport tutorial que permeti potenciar les capacitats de l'alumnat i promoure el suport i la participació significativa de les seves famílies. Volem, doncs, ressaltar el fet de valorar i

¹ Climent Giner, conferència "Construir una escola per a tothom", maig del 2007. CRP Baix Llobregat..

posar èmfasi en el desenvolupament de les fortaleces i les capacitats, més que no pas en les debilitats i les carències del nostre alumnat i les seves famílies.

D/ Donar suport al tutor/a i als equips docents dels centres educatius de primària i secundària. El projecte proporciona una estructura organitzativa als tutors que els permet tenir un espai i un temps programat per treballar de manera tranquil·la i amb profunditat la relació tutorial envers el seu alumnat. Alhora organitza reunions de treball pels docents per compartir nous coneixements de les experiències viscudes des de la pràctica i la reflexió, com proposen Wenger, McDermolt i Synder (2002). Generar una comunitat de pràctica per tal de crear recursos i compartir significats.

D'altre banda, la proposta pretén crear en el context educatiu dels centres de primària i secundària la promoció d'intercanvi d'experiències i la difusió de bones pràctiques per millorar els processos de gestió pedagògica en relació a l'acció tutorial.

Idees força

Destaquem les següents idees força que impregnen el projecte:

L'escola, àmbit educatiu per excel·lència.

La primera experiència social dels infants i adolescents s'origina en les famílies i a les escoles; som conscients que al llarg de la seva vida també disposen d'altres àmbits educatius diversos i variats. La nostra feina, però, està íntimament relacionada amb un d'ells, sens dubte, mereixedor de les consideracions més altes: l'àmbit educatiu escolar, *el temps d'estada del nostre alumnat a l'escola que forja entre el professorat i els alumnes, i especialment entre el tutor i l'alumne, una relació única que va més enllà dels límits de l'aula.*

Reconèixer a l'alumne, identificar la persona.

Atendre la singularitat de cada alumne, conscients de la importància de la funció tutorial, tot identificant els factors de vulnerabilitat, les condicions personals, sociofamiliars i educatives que comporten a l'alumnat l'increment de possibles situacions generadores de

risc de desenvolupar conductes que puguin desencadenar desorientació i desmotivació, tant en l'àmbit personal com acadèmic.

Generar un canvi de mirada, l'estudi de la resiliència ens proporciona un canvi de filosofia que ens permet allunyar-nos del model mèdic del desenvolupament humà basat en la patologia i apropar-nos a un model proactiu basat en el benestar. Bernard (1991) arriba a la conclusió que tot individu té una capacitat per a la resiliència que ha de ser reconeguda.

Donar una resposta educativa que promogui el desenvolupament dels infants i/o adolescents ajustat de les seves capacitats i possibilitats amb sol·licitud, confiança, afecte, seguretat i límits; per fomentar la resiliència dels infants i/o adolescents; per desenvolupar conductes que possibilitin una millora tant personal com acadèmica i evitar, tant com sigui possible, situacions generadores de risc d'exclusió social.

Facilitar el desenvolupament de les seves intel·ligències múltiples, que l'alumne/a pugui copsar del seu tutor/a "tu m'importes". Crear una relació tutorial a partir de la confiança, perquè hi hagi constància del vincle com diu Bauman i les valuoses aportacions de la teoria de l'aferrament de Bowlby i altres autors.

La bona relació d'un adult significatiu, el tutor, afavoreix la millora dels aprenentatges i de la convivència

Un format tutorial acollidor, que permet un espai i un temps de dedicació tranquil i assossegat i dóna suport a l'establiment de vinculació educativa positiva entre tutors i alumnes.

Constatem que l'acció educativa sovint es centra més en l'acte de parlar i sovint se subestima el valor de l'escolta. Tot escoltant, ensenyem a escoltar. Escoltar a l'alumnat ens permet saber en quin univers viuen, conèixer quins instruments lingüístics dominen, quins desitjos, quines expectatives i pensaments tenen i, en definitiva, *entendre quines necessitats tenen*. És habitual sentir dir als docents que l'alumnat presenta a les aules una manca d'atenció molt important. Aquesta detecció generalitzada ens ha de permetre una reflexió en profunditat sobre com ens relacionem amb els nostres alumnes i de quina manera els escoltem i ens hi comuniquem.

Acompanyar la construcció personal del tutor

Donar el màxim suport als docents, considerant la importància, la dignitat i la gran responsabilitat de les seves funcions, des d'una pràctica educativa reflexiva sobre el treball tutorial, per poder valorar i anar construint un estil personal comunicatiu que faciliti l'acció educativa d'aquesta delicada tasca.

Potenciar el treball *d'autoconeixement personal i professional del tutor*, davant l'estrès docent i el seu afrontament.

Fiançar la identitat del docent

Des de l'experiència viscuda a les aules, constatem sovint la sensació i el sentiment per part del professorat de pèrdua d'autoritat i de reconeixement, sensacions vitals que pesen més quan s'assumeixen funcions tutorial; per tant redescobrir el gaudir d'educar en l'acció tutorial, dignificar la figura del tutor.

Donar suport el bon saber del mestre

Potenciar el saber dels mestres a partir de la seva experiència professional, en la seva pràctica auto-reflexiva docent i en la necessitat de sistematitzar-la dia a dia.

Evitar la rutina per no debilitar l'interès, la motivació i el treball de la quotidianitat de l'aula. Es vol defugir la idea que ensenyar es vincula només a la disciplina sense tenir en compte la relació.

Fomentar relacions de col·laboració amb les famílies

Construir un bon clima entre l'escola i la família, perquè l'escola reconegui a cada alumne i a la seva família no des de la crítica, perquè la crítica impedeix que hi hagi harmonia, sinó des de la cooperació i la responsabilitat, entenent per responsabilitat el fet de donar respostes – hàbils i transmetre valors com a conseqüència de resoldre situacions.

Fomentar la relació i l'intercanvi dins de l'equip docent

Aprofitar els recursos existents a la xarxa.

Potenciar les relacions en xarxa de l'equip docent com a mecanisme de recolzament suport mutu i com estratègia de formació.

Comunitats de pràctica

Desenvolupar identitats d'autogestió individual i de presa de decisions, a partir d'un compromís responsable i ètic de tots els participants.

La reflexió en profunditat sobre *la pràctica tutorial des de la mateixa comunitat educativa i des de la pràctica compartida entre els diversos centres* que implementen el projecte genera saber i el saber produeix coneixements nous i bones pràctiques que poden facilitar i promoure qualitat de vida a l'escola.

El projecte "Escolta'm" vol complementar el treball que s'està fent als centres, com el pla d'acció tutorial o el pla de convivència. Es vol aconseguir una acció tutorial que s'instauri dins del marc de la institució escolar ressaltant-ne aquests aspectes:

- Fomentar relacions de col·laboració. Des d'un treball de col·laboració entre tutor i alumne i entre iguals.
- Assegurar la veu de tot el col·lectiu d'alumnes.
- Ressaltar i incrementar la fortalesa i la capacitat professional de cadascun dels tutors/es a partir d'un treball d'auto-coneixement i d'equip.
- Planificar estratègies d'intervenció amb els alumnes i les famílies de manera proactiva.

- Crear una comunitat de pràctica per crear xarxes de coneixement.

4. PLA DE TREBALL I TEMPORITZACIÓ

Implementació

El pla de treball per implementar el projecte Escolta'm al centre té un procés específic, un protocol que per l'experiència i l'avaluació que s'ha fet als diferents centres és important que es segueixi el més rigorosament possible.

La implementació del projecte en els centres té una durada mínima de tres cursos escolars, fins que el centre actua autònomament, amb un mínim d'acompanyament per part del programa.

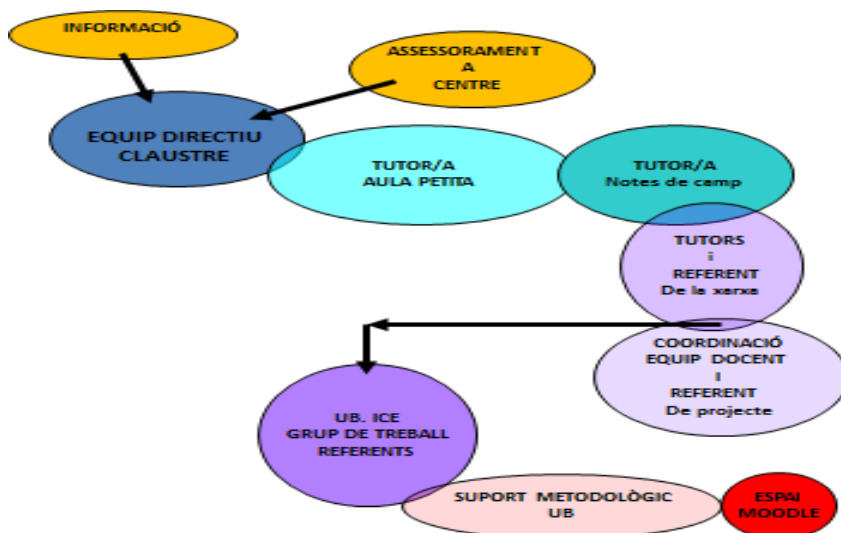

Figura 1. Esquema de treball del projecte escolta'm

L'estructura organitzativa es pot contemplar en l'esquema de la figura 1.

El procés s'inicia en el primer curs escolar amb la sol·licitud d'implementar el projecte en el centre educatiu, tant a primària com a secundària.

Com a qüestió prèvia es durà a terme una primera reunió amb l'equip directiu i la persona de l'EAP de referència, o professional que donarà suport extern, per tal d'ampliar informació i aclarir qualsevol interrogant.

Aquesta primera reunió servirà també per concretar aspectes tant a nivell organitzatiu curricular, com de temporalització del calendari de tutoria personalitzada o l'aula petita com s'anomena l'espai d'interacció amb l'alumnat, de les coordinacions amb els tutors i de les reunions amb els cicles o equips educatius.

Organització del programa anual

S'organitza per a tot el curs escolar i es concreta de la manera següent:

A/ Assessorament a tot el claustre sobre la tutoria personalitzada del projecte Escolta'm.

Aquest assessorament té una durada de dos anys segons queda recullit en el següent quadre:

Assessorament	Formació presencial	Formació no presencial
1er Curs	10h	10h
2on Curs	10h	10h

B / Sessions de tutoria personalitzada, “ l'Aula petita ”, tenint present que s'ha de continuar mantenint l'hora programada per a la tutoria de grup.

C/ Una reunió mensual de coordinació de tutors per nivell, conjuntament amb l'assessor/a extern.

D/ Grup de treball des de l'ICE dels assessors referents de cada escola conjuntament amb els seus coordinadors.

Al L'assessorament al claustre s'ha de sol.licitar des del CRP de la zona educativa.

Compartint coneixements.

El projecte prioritza el treball tutorial des de la comunitat educativa. Tal com diu Newbrough (1973;1974) “una interacció entre les persones i el seu ambient des d’una perspectiva ecològica”, per tal de centrar el plantejament metodològic d’aquest treball, en què l’aproximació a la realitat es dugui a terme en un context natural **des de dins de l’escola**, conjuntament amb les persones implicades i compromeses en aquesta realitat. Citant a Ainscow i Southworth (1996) ”treballar amb les escoles i no sobre les escoles”.

A través de la reflexió en grup, es pot fer un seguiment i una valoració qualitativa de la teoria i la pràctica del nou format didàctic en relació a la tutoria, amb la intenció de promoure un caràcter participatiu que permeti recollir i sumar el saber de cadascú (a priori), amb l’acció i en la construcció de nous coneixements i alhora tenir la possibilitat de prendre decisions sobre les qüestions plantejades per traslladar-les al treball quotidià.

A part de les reflexions conjuntes sobre qüestions relatives a consensuar registres, graelles, notes de camp, materials, etc, també és l’espai on permet fer una reflexió pedagògica a partir del material de treball que s’ha aportat als participants en el projecte i que és el marc de referència teòric del projecte, que li dóna força i facilita el coneixement del treball tutorial. És un instrument de comunicació per estimular el fet que tothom parli de manera sincera i oberta, i garantir ser escoltats, no tant sols els tutors sinó també el professorat que li dóna suport (mestres de reforç, especialistes, etc) i alhora generar innovació i canvi.

Aquests blocs temàtics permeten la reflexió del grup sobre diferents qüestions com: el concepte de resiliència i com vehicular-la en la pràctica educativa del tutor/a; reflexionar sobre el perfil docent de cada tutor/a respecte a la manera d’escoltar i parlar amb els infants; observar quina relació establim amb les famílies i com ens agradaria treballar-hi; saber sobre les pròpies emocions i com es manifesten en els nostres alumnes; i tenir una primera aproximació sobre el concepte d’intel·ligències múltiples i la seva repercussió en l’àmbit educatiu.

Les actuacions que es duran a terme el segon i tercer any són de consolidació del programa, realitzant les mateixes actuacions que el primer any, però potenciant poc a poc l'autonomia del centre i l'intercanvi d'experiències

B/ Tutoria personal : l'aula petita

Aquest espai d'una hora setmanal, pretén copsar i detectar si alguns alumnes més que d'altres necessiten establir relacions properes d'estima i respecte, encara que sigui "com a mínim amb un sol adult significatiu", i observar també la manera en que expressen la necessitat espontània o no d' establir relacions d'harmonia i ajuda entre iguals.

Aquest espai horari s'aconsegueix amb el suport dels mestres de reforç al Parvulari, dels mestres especialistes a primària i de l'hora de tutoria personal programada a secundària.

L'estructuració d'un espai i d'un temps concret per a tot l'alumnat, sigui quines siguin les seves característiques personals, familiars, econòmiques i socials, vol aconseguir transmetre en el pensament del professorat en la seva actitud a les aules una vinculació afectiva positiva que proporcioni a l'alumnat un creixement harmònic personal i relacional.

Una condició *sine qua non* del projecte "Escolta'm" ha estat que a *l'aula petita* hi han d'assistir tots els alumnes de la classe, de manera rotativa. Tenint present aquesta premissa els tutors/res han de disposar de total flexibilitat per poder fer els agrupaments en funció de les necessitats del seu grup-classe. Aquesta circumstància facilita apropar-se més als alumnes que, per situacions determinades, necessitin en moments concrets ser més escoltats: pel naixement d'un germanet/a, les preocupacions transmeses pels pares en relació amb els seus fills, el retorn a l'escola després d'una malaltia, etc.

L'Aula petita no és de cap manera un espai pensat per a treballar algun tipus de reforç escolar o per amonestar a un nen/a davant d'una situació determinada.

És un espai prioritari per a desenvolupar en els alumnes de manera preventiva les capacitats resilients internes, entre les quals destaquem:

- Afavorint la *iniciativa* que de manera espontània mostra generalment l'alumne per explorar el seu entorn, perquè donant-li suport ara, quan sigui gran tingui més capacitat per emprendre les seves pròpies accions.
- Estimulant *una actitud d'independència*, que sol ser la capacitat que es pot observar en els nens i/o adolescents quan saben allunyar-se o deslligar-se de situacions desagradables i que els ajuda en arribar a adults a tenir més autonomia per apartar-se de situacions estressants externes.
- Fomentant *la introvisió*, aquells petits però importants moments en que els nens i/o adolescents perceben que alguna cosa està malament davant d'una situació ambiental determinada, una qualitat que els podrà servir quan siguin adults per a poder tenir una percepció més desenvolupada del que està malament i per què.
- Potenciant *l'humor i la creativitat*, unes capacitats que es manifesten sobradament amb els nens i/o adolescents a través del seu joc, per tal de que les puguin integrar de manera paulatina i serena quan siguin grans.
- *Recolzar la moralitat dels alumnes* que es posa en evidència mitjançant els seus judicis sobre el bé i el mal, una moralitat que implica en el món adult, tenir altruisme i actuar amb integritat.

D'altre banda és un àmbit d'intervenció educativa on el tutor/a ha de tenir la suficient autonomia per saber utilitzar aquest recurs tutorial de manera que sigui ell qui decideixi el nombre d'alumnes amb qui intervindrà, (generalment tres), i el material més adient (caseta de nines, contes sobre les emocions, seqüències temporals, capsos màgiques, enquestes, preguntes obertes, etc) al llarg del curs escolar, en funció de les necessitats personals i del nivell educatiu i del grup-classe. *L'única condició imprescindible és que tots els alumnes hi puguin participar equitativament.*

Aquesta metodologia de treball té com a objectiu millorar les relacions de comunicació i estima mútua i observar, de retruc, com aquest format didàctic tutorial repercuteix positivament en el clima emocional de l'aula i en els aprenentatges quan el tutor/a es dirigeix o interactua amb tot el grup-classe.

Una consideració important és tenir present que les interrelacions personals amb el tutor/a, i els alumnes de l'Aula petita, tendeixen a fiançar la sensació de pertinença dels alumnes

al grup classe i, al mateix temps, incrementa l'eficàcia de l'ensenyament. I els alumnes poden mostrar millors resultats en relació als seus aprenentatges escolars.

Cal remarcar que les activitats proposades per estimular la comunicació i el diàleg s'han d'ajustar a l'edat evolutiva de l'alumnat.

C/ Les reunions de coordinació amb els tutors/res. Seguiment de l'Aula petita.

Des de l'escola i des de l'equip directiu cal programar a l'inici del curs escolar les sessions mensuals de coordinació amb els tutors/res de cada nivell, per acompanyar i compartir el projecte per aconseguir potenciar una reflexió fonamentada en el diàleg i "adonar-nos" de la realitat viscuda en relació a les experiències i plantejaments d'aquest treball tutorial, comparar, valorar i consensuar els diversos graus d'autonomia organitzativa dels tutors pel que fa l'agrupament dels alumnes, segons el seu criteri personal i en resposta als moments viscuts a l'aula i/o per cada alumne en particular, i recolzar iniciatives.

Prendre consciència de l'estil relacional que aplica cada tutor/a i les seves possibles necessitats de millora.

Recollir les noves propostes sobre materials de suport per a la classe petita, programar i planificar les filmacions que es considerin oportunes. Fer un seguiment de les notes de camp fetes pels tutors.

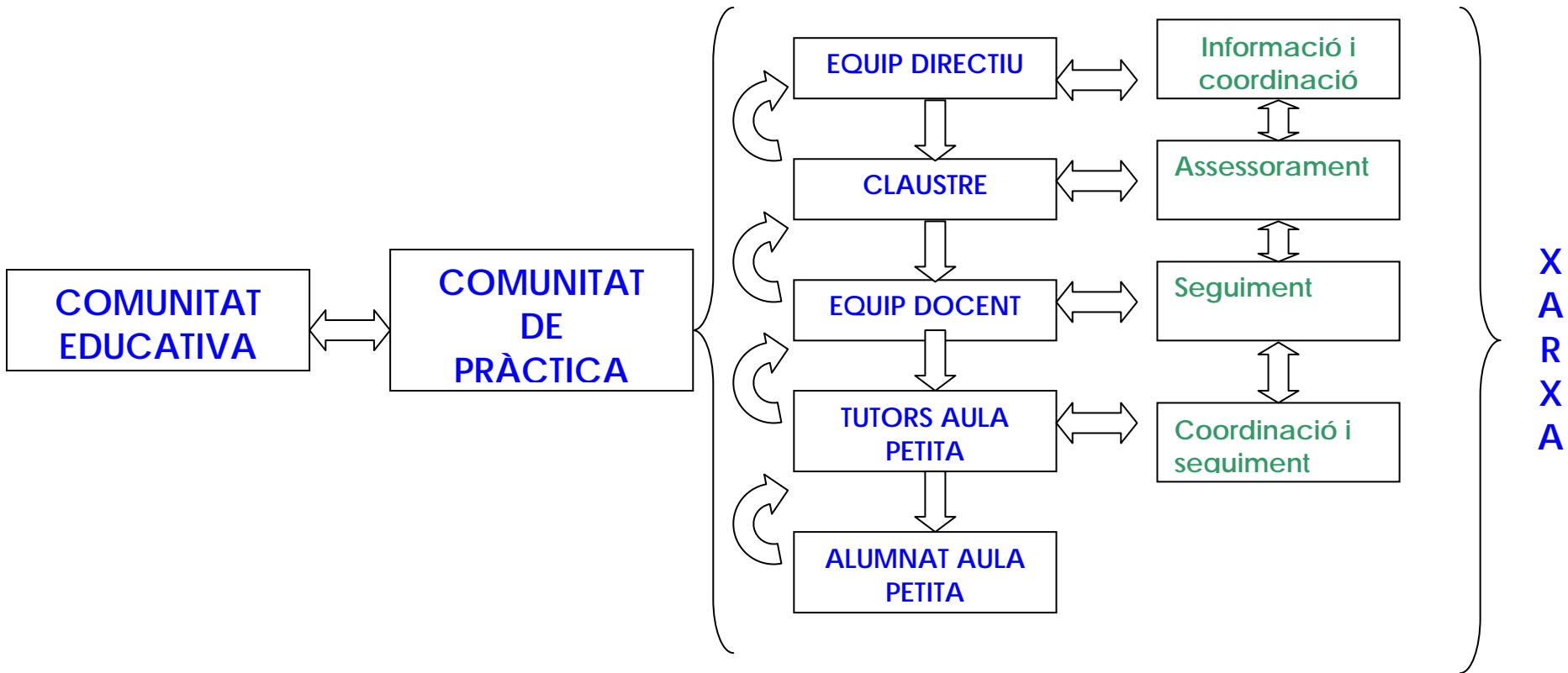
Planificar, si s'escau, estratègies d'intervenció amb els alumnes i les famílies des d'una perspectiva proactiva.

D/ Grup de treball des de l'ICE dels assessors referents de cada escola conjuntament amb els seus coordinadors.

Trobades cada cinc setmanes per fer un seguiment de l'aplicació del projecte i com a formació continua dels assessors. Espai de reflexió conjunta i intercanvi d'experiències de tots els assessors implicats en el projecte per a la millora individual i grupal.

Aquest grup de treball es constitueix com a motor de millora i seguiment del programa.

Projecte ESCOLTA'M
Tutoria personalitzada

Formació i seguiment dels professionals del projecte "Escolta'm".

El projecte té diversos espais de formació per donar suport als professionals que intervenen:

A/ Assessorament a tot el claustre sobre la tutoria personalitzada del projecte, per tal de compartir coneixements i fer una formació lligada a la pràctica que s'implementa a l'escola.

B/ Formació presencial als tutors/es amb

- Espais de coordinació mensuals.
- El fet de temporalitzar les sessions de l'aula petita i totes les reunions i fixar el seu nombre a l'inici del curs, facilita una organització fluïda i un bon acompliment de les sessions amb l'alumnat i de les reunions programades.

C/ Formació presencial per als professionals de suport extern (membres d'EAP, EAIA, LIC, ...) que realitzaran l'acompanyament dels tutors o tutores. Realització d'un seminari per ajudar-los en la seva tasca d'assessorament del projecte "Escolta'm" en el centre.

D/ Formació virtual mitjançant una plataforma moodle de tots els professionals implicats, on es generaran fòrums de discussió, i intercanvi de materials.

E/ Jornades d'intercanvi de bones pràctiques entre tots els centres que participin en el projecte "Escolta'm". Aquestes seran obertes a tota la comunitat educativa.

5. AVALUACIÓ

El projecte preveu l'avaluació a dos nivells:

Avaluació del procés

S'avaluarà tot el procés del projecte tenint en compte tres apartats:

A/ Aula petita. Avaluació que es realitzarà a partir de notes de camp i l'observació realitzades pels tutors, filmacions i grups de discussió d'una mostra de tutors.

B/ Equips docents. Avaluació continua que es realitzarà amb tots els assessors i assessores a partir de l'observació i de les notes de les reunions de coordinació.

C/ Organització i valoració general del projecte. L'avaluació es realitzarà mitjançant la trobada de bones pràctiques i mitjançant qüestionaris a l'alumnat i al professorat.

Avaluació d'impacte

Per poder valorar l'eficàcia del projecte és necessari fer una avaluació directament a l'alumnat que hagi viscut l'impacte del projecte i saber en quina mesura ha estat el desencadenant de canvis que li hagin potenciat la resiliència, i li permetin un creixement personal positiu.

6. BIBLIOGRAFIA

Articles publicats per a donar a conèixer el projecte Escolta'm :

Monogràfic. Projecte Escolta'm. Revista Guix. Núm, 361 Gener 2010

Revista Àmbits de Psicopedagogia . Núm. 28 Abril 2010.

Per introduir-nos a la metodologia centrada en l'àmbit de les perspectives participatives :

Ainscow, M., Hopkins, D., Soutwot, G. y West, M. (2001). *Hacia escuelas eficaces para todos. Manual para la formación de equipos docentes*. Madrid: Narcea

Montero, M. (2004). *Introducción a la psicología comunitaria*. Buenos Aires: Paidós

Montero, M. (2003). *Teoría i pràctica de la psicología comunitaria*. Buenos Aires: Paidós.

Ruiz, J.I. (2003) *Metodología de la investigación cualitativa*. Bilbao: Deusto

Vallès, M. (2003). *Técnicas cualitativas de investigación social: reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid: Síntesis.

Per tal d'establir un marc teòric sobre el concepte de viculació i aprenentatge:

Geddes, H (2010) *El apego en el aula*. Graó. Barcelona .

Bowlby, J. (1985) *La separación afectiva*. Ediciones Paidos. Barcelona

Alegret, J; Sellarès, R i Castanys E. (2010) "Alumnado en situación de estrés emocional". Colección Escuela Inclusiva. Garó. Barcelona.

Per tal d'establir un marc teòric sobre el concepte de resiliència :

Barudy, J. i Dantagnan, M. (2005). *Los buenos tratos a la infancia*. Barcelona: Gedisa.

Barudy, J. i Marquebreucq, P. (2006). *Hijos e hijas de madres resilientes*. Barcelona: Gedisa.

Cyrlunik, B. (2002). *Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Barcelona: Gedisa.

Henderson, E. (2006). *La resiliencia en el mundo de hoy*. Barcelona: Gedisa.

Henderson, E. (2005). *Resiliencia en la escuela*. Barcelona: Paidós.

Kotliarenco, M y Dueñas, V. (1992). *Vulnerabilidad versus resiliencia: una propuesta de acción educativa*. Santiago de Chile: Derecho a la infancia: 3er.bimestre.

Melillo, A. i Néstor, E. (2005). *Resiliència. Descubriendo de las propias fortalezas*. Barcelona: Paidós.

Morchio de Uano, L. (2000). *La construcción de autoimágenes positivas en los alumnos*. Barcelona: Novedades educativas, n 116

Rutter, M. (1985). *Resilience in the face of adversity : protective factors and resistance to psychiatric disorder*. British journal of psychiatry, vol.147, pp.589.

Per tal d'establir un marc teòric sobre el concepte de coaching y acompanyament:

Angel, P. i Amar, P.(2007). *Guía Práctica del Coaching*. Barcelona. Paidós.

Auberni, S (2007) *Convivir en paz la metodología apreciativa*. Bilbao Desclée de Brouwer.

Ausloos, G (1991). *Las capacidades de la familia*. Barcelona. Herder.

Botella, L. i Feixas, G. (1998). *Teoría de los constructos personales: Aplicaciones a la práctica psicológica*. Barcelona. Laertes,

Bou, J.F (2007). *Coaching para docentes*. Alicante. ECU.

Cano, E (2005). *Cómo mejorar las competencias de los docentes*. Barcelona. Graó

Faber, A i Mazlish, E. (2002). *Cómo hablar para que sus hijos estudien en casa y en el colegio*. Barcelona. Medici.

Marina, J.A. (2004). *La inteligencia fracasada. Teoría y Práctica de la estupidez*. Barcelona. Anagrama.

Whitmore, J (2003). *Coaching*. Barcelona. Paidós Empresa.

Per ampliar coneixements :

Bauman,Z. (1999) *Modernidad líquida*. Buenos Aires. Fondo de Cultura económica.

Bowlby,J (1998) *El apego*. Barcelona. Paidos.

Arnaiz, V. (2004). *Jugant, jugant... l'ofici de créixer*. Barcelona : Graó.

Cyrulnik, B. (2004). *Del gesto a la palabra. La eteologia de la comunicació en los seres vivos*. Barcelona: Gedisa.

Gardner, H. (2005). *Intel.ligències múltiples*. Barcelona: Paidós.

Giner,A i Puigardeu,O. (2008) *La tutoria i el tutor. Estratègies para su pràctica*. Barcelona Horsori.

Morgado, I (2007). *Emociones i intel·ligència social*. Barcelona: Ariel.

Palou, S. (2005). *Sentir y crecer. El crecimiento emocional en la infancia*. Barcelona: Graó.

Panchon, C.(1998). *Manual de pedagogia de la inadaptación social*. Barcelona: Dulac.

Sanchez, C. (2006). *Violencia física y construcción de identidades*. Barcelona: Graó.

Torralba, F. (2006). *L'art de saber escoltar*. Lleida: Pagès.

Rygaard,N. (2008) *El niño abandonado*. Barcelona. Gedisa.

Planes web

Departament d'educació

<http://www.xtec.cat>

Institut d'observació de la infància

<http://www.ciimu.org>

Organització Mundial de la Salut

<http://who.int>

Altres documents sobre *Resiliència*

<http://WWW.grif.ub.org>

<http://www.hospvd.ch/public/chuv/bdfm/cdsp/selection/resilience.pdf>

<http://www.bice.org/telechar/rxd/vanistendael-resilience.doc>

<http://www.adolesc.org/pdf/Resilx9.pdf>

<http://www.uv.es/-colomerj/adolescencianevo.htm>